

Folkhälso- och samhällsmedicinska enheten

Handläggare

Elisabet Ehne Jangehammar

Datum

2015-10-23

Plats Samlingsal Galaxen, landstingshuset Karlstad

Närvarande enligt bifogad deltagarförteckning

Inledning

Bo Dalmo hälsar välkommen och inleder med att presentera arbetsgruppen som funnits sedan mötet den 23 januari. Förutom Bo ingår Monica Ståhl och Monica Ekström. Kontaktpersoner i landstinget är Åsa Löfvenberg och Anna-Carin Johansson. Gruppen har arbetat med en ny väg till samverkan mellan landstinget och organisationer inom välfärdssektorn. Resultatet av arbetsgruppens arbete blir denna dag. Förra samlingsdagen med regionerna Västra Götaland och Skåne hade en mer offentlig inriktning, idag är det mer fokus på det idéburna. Arbetsgruppen är inte statisk, den kan förändras framöver, men står som mottagare för dagens resultat.

Åsa Löfvenberg gör en sammanhangsmarkering. Landstinget har ett visst ansvar för grundläggande finansiering till föreningsliv och folkbildning. Tidigare inspirationsdagar har handlat om: frivilligarbetets identitet, vad säger forskningen om frivilligt arbete, nationella överenskommelsen, välfärdsutveckling – en fråga för både civilsamhälle och offentlig verksamhet. Mycket av välfärden som finns idag har sitt ursprung i idéburet arbete.

Nationella överenskommelsen

Den nationella överenskommelsen presenteras av två nationella representanter. Ludvig Sandberg från Forum, en paraplyorganisation på nationell nivå för idéburna organisationer med social inriktning. De har varit engagerade i arbetet med överenskommelsen under lång tid. Daniel Grönberg kommer från nationellt kansli för överenskommelsen. Identiteten i överenskommelsen ligger mittemellan dem. Fem sektorer symboliserar samhället: akademi, näringsliv, offentlig sektor, idéburen sektor och engagerade medborgare. För att kunna lösa samhällsutmaningar behöver hela samhället vara med, ingen kan lösa det själv. "Samhället är större än staten och marknaden – ALLA behövs!" Oavsett vilken nivå överenskommelsen ligger på så handlar det om att aktörerna är olika och bådadas sätt att fungera måste tas tillvara. Där alla delarna finns och samverkar fungerar samhället bäst – Penta Helix. Idéburna organisationer – civilsamhället – den sociala ekonomin = idéburen sektor. Ideella sektorn och föreningsliv är lite för smala begrepp för att beskriva hela spektret av sektorn. Cirka 80 procent är ideella föreningar. Registrerade trossamfund ligger helt inom det civila samhället. Ekonomisk förening, aktiebolag med särskild vinstfördelning och stiftelser ligger på gränsen till civilsamhället, beror på syftet och ägaren. Att arbeta med demokrati, social innovation och praktiskt arbete är de grundläggande roller som

organisationerna har. Demokratiarbetet är en viktig utgångspunkt, man ger uttryck för en mening när man går med. Kombinationen med praktiskt arbete utgör kärnan. Att bevara mångfalden av identiteter är en av målsättningarna med överenskommelsen. Den offentliga sektorn är skattefinansierad verksamhet som drivs åt det allmänna och är politiskt styrd med tydliga uppdrag. Överenskommelsen måste likväl respektera den offentliga organisationens grunder, inklusive den representativa demokratin. Överenskommelsen är en skriftlig gemensam avsiktsförklaring mellan offentlig sektor och idéburen sektor/civilsamhället.

En vision utan handling är bara ljuva drömmar.

Handling utan vision är bara tidsfördriv.

En vision med handling kan förändra världen!

Nelson Mandela

Överenskommelsen handlar om "spelregler" och grundvärderingar för samarbetet mellan parterna, en gemensam avsiktsförklaring. Den ska:

- stärka de idéburna organisationernas självständiga och oberoende roll som röstbärare och opinionsbildare
- utveckla en större mångfald av utförare och leverantörer av hälso- sjukvård och omsorg
- förbättra och utveckla möjligheterna för en god samverkan

På nationell nivå finns överenskommelser på tre områden: social (2008), integration (2010) och internationellt bistånd (2015). På regional nivå finns det i Skåne (2009), Örebro (2013) och Västra Götaland (2014). Samtal pågår här (Värmland), i Västmanland och Övre Norrland. Lokalt/kommunalt finns överenskommelser i cirka 15 kommuner och ytterligare 20 är på gång. Det finns inga direkta kopplingar mellan de olika nivåerna. Revidering kan skrivas in i överenskommelsen, men det finns inga mallar för en överenskommelse. Överenskommelsens organisation på nationell nivå har en gemensam arbetsgrupp där konsensus krävs för beslut. Där ingår regeringen, SKL och de idéburna; med flytande ordförandeskap årsvis. Cirka 80 organisationer har skrivit på den nationella nivån. De har årligt möte baserat på ett beslut om samverkan; en plattform eller gemensam arena. Viktigt att se att förutsättningarna är olika, exempelvis är 76 procent av arbetet frivilligt i idéburen sektor. Vägen till överenskommelsen är en process där parterna i dialog formar de principer som ska gälla för samarbetet. Överenskommelsen är en grund för samverkan som kan innehålla "spelregler", värderingar, förtroende, tillit, verksamheter, specifika frågor, ömsesidighet, förankring, representativitet, relationer. Samverkan kan ske kring en verksamhet eller en kris eller nya situationer. Exempel från Västerås är att inte bara kommunstyrelsens ordförande skrivit under utan också

förvaltningschefer etcetera. Processen fram till en överenskommelse innefattar: förfas, samlingsfas, dialogprocess, formuleringsfas, förankrings- och beslutsfas och genomförandefas vilket totalt kan ta ett par år. Processen fram till dokumentet är också bara början, sedan börjar arbetet! I Västerås drevs processen via studieförbunden gemensamt eftersom de har kontakter med de flesta föreningar och även tillgång till pedagogik. Nationellt finns sex principer: självständighet och oberoende, dialog, långsiktighet, kvalitet, öppenhet och insyn samt mångfald av utförare. De idéburna organisationerna har en särart som är en del av kvaliteten. Andra principer finns lokalt/regionalt: demokrati, utveckling, integritet, samhällsutveckling, mångfald (individ), samverkan, förnyelse, tillgänglighet. Inte heller för principerna finns någon mall utan tänk själva!

Vad kan överenskommelsen beröra? Det frivilliga arbetet, välfärden, folkhälsa, kunskapsutveckling, kris och beredskap, integration, idéburet företagande, stödstrukturer, demokratin. Till exempel demokrati kan handla om [Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen](#), se speciellt matrisen i slutet. Välfärden kan väcka frågeställningar som: hur ska utmaningar hanteras? vem gör något? hur ser formellt och reellt ansvar ut?

Att lösa initialt i processen: är alla parter överens om att välja att starta och genomgå en lång övergripande process? Vem ska vara med och vem bestämmer det?

- Idéburna: länsövergripande, kommunnivå, verksamhetsfokuserade organisationer, ungdomsorganisationer, etnisk tillhörighet, trossamfund, idrott, kultur, annan?
- Offentliga: hur kan regionbildningen inkluderas? koppling kommunala/regionala nivå? Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan – omfattas till viss del av nationella överenskommelsen formellt sett, Länsstyrelsen.

Frågor under den regionala processen: struktur, behov av kansli, tjänster, projektledare med mera. Vilka principer är viktiga för oss? Vad innebär dessa i praktiken för oss? Förankring? Spridning? Hur håller vi överenskommelsen levande? Uppföljning?

Åsiktsbarometer

Åsiktsbarometern engagerar hela gruppen, genom att göra påståenden och visa en skala där ena sidan är "håller med" och den andra "håller INTE med". När gruppen flyttar sig efter skalan får vi en bild av vad gruppen tycker.

*Min organisation har något att tillföra till Värmlands utveckling – alla håller med!
Vi har redan tillräckligt bra samverkan mellan offentligt och idéburet i länet.
Spridning mellan mitten och håller inte med.*

Vi i Värmland bör fortsätta arbetet med att få till en överenskommelse i länet. Lätt övervikt åt håller med. Kommentar: använda resurser gemensamt, bli starka.

Överenskommelsearbetet kan göras utan att kosta pengar. Gruppering i mitten och en grupp som inte håller med – det kostar. Visar att frågan måste diskuteras i processen.

Den värmländska överenskommelsen bör vara avgränsad till att bara gälla det sociala området. Spridning mellan mitten och håller inte med.

Integrationsarbetet ska vara utanför den värmländska överenskommelsen.

Kommentar: det måste vara brett och omfatta alla, begränsas det av överenskommelsen?

Den kommande regionen i Värmland är viktig för överenskommelsearbetet.

Grupperat från mitten till håller med.

Det sociala området i nationella överenskommelsen utgick från statsbudgetområden och avgränsades därmed. De flesta regionala/lokala överenskommelser har inga avgränsningar.

Överenskommelsen har en nationell konferens i Stockholm den 4 december.

Inga Aflaki, forskare från Karlstads universitet, intresserad av att studera effekterna av de nya samverkansformerna, speciellt gällande integration, deltar under förmiddagen – kontaktuppgifter se deltagarförteckning.

Idéburet offentligt partnerskap

Ett exempel på IOP, idéburet offentligt partnerskap är Ungdomsbussen i Västerås. Stadsmissionen ville starta fältverksamhet för unga men på grund av EU-direktiv behövdes något nytt sätt. Lagstiftning saknas, men möjligheter finns i befintliga lagar. Det är ett partnerskap som inte bygger på köp och sälj, IOP ligger mitt emellan bidrag och upphandling. Krock mellan två principer: konkurrens och oberoende (organisationerna). Risken är att organisationen blir en underleverantör. Är det en ekonomisk tjänst eller inte? Finns det en marknad? är de centrala frågorna. IOP är aktuellt när verksamheten bidrar till lokal utveckling och delaktighet i samhället. Överenskommelsen kan fungera som en riktninggivare för det konkreta arbetet. IOP är ett starkt växande område, två statliga utredningar behandlar frågan för närvarande.

Den 10 mars 2016 är det en konferens om IOP i Göteborg.

Samverkansavtal landstinget – HSO Värmland (Handikappförbunden Värmland)

Ann-Marie Johansson, ordförande för HSO Värmland, berättar om det samverkansavtal som finns med landstinget. Det tillkom i slutet av 90-talet. 37 föreningar är medlemmar i förbundet och avtalet reglerar den samverkan som ska finnas och i vilka former det ska ske. De är delaktiga och arbetar med strukturfrågor, långsiktigt förebyggande arbete, brukarinflytande, tillgänglighet med mera som kan vara av vikt för personer med funktionsnedsättning. HSO blir en part i landstingets arbete i tidigt skede. Avtalet är reviderat år 2012. Samråd

sker mellan representanter för organisationerna och landstingets tjänstemanna- och politiska ledning cirka fem gånger per år. Fem representanter för organisationerna väljs vart fjärde år till samrådet.

Open Space

Helena Olsson presenterar Open Space, en metod där deltagarna bestämmer agendan. Open Space är en hel eftermiddag med "fikapaus", som släpper loss krafterna, gör oss kreativa och leder till delaktighet. Fyra principer:

- intresse och engagemang styr oss - vi får ut det bästa av oss
- fokus är här och nu
- kreativitet kan inte styras men Open Space skapar förutsättningar
- när det är slut så är det slut

En sammanställning av områden och anteckningar finns som bilaga.

Återkoppling

Projektledning, det måste finnas någon ansvarig, fortsatt uppdrag till arbetsgruppen med tillskott av flera. Struktur – nästa steg blir att bjuda in alla idéburna organisationer, utan motpart. Kanske i tre nivåer med projektledare, arbetsgrupp, referensgrupp. Universitetet, Handelskammaren, länsstyrelsen, region Värmland? Arbetsgruppen tar gärna emot flera deltagare spontant. Ekonomi?

Folkhälsa, psykisk hälsa - samverkan kring vilka föreningar som finns. Kommunikation – avsändare, budskap, mottagare. Första steget måste vara att skapa en avsändare.

Verksamhetsbidrag 2017

Åsa Löfvenberg informerar om att ansökningstiden för verksamhetsbidrag ändras så att ansökan ska skickas in i början av 2017. Annonseras även på www.liv.se/bidrag och landstingets Facebook.

Avslutning

Landstingsråd Monica Gundahl tackar för engagemanget som lagts ner under dagen. Regionstyrelsen Värmland avsatte den 22 oktober 2 miljoner kronor för arbete med integration, ansökan kan göras på webben efter årsskiftet.

Vid anteckningarna,

Elisabeth Ehne Jangehammar

Länkar och material finns samlat på www.liv.se/ideellaorg